

ОСВІТНІ І КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКІ ПРАКТИКИ В КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ У МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВО- ІННОВАЦІЙНИЙ ПРОСТІР В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

У Міжнародній науково-практичній конференції
студентів та молодих вчених

18-19 квітня 2024 року

Запоріжжя
Україна

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки Запорізької обласної державної адміністрації
Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради

Ministry of Education and Science of Ukraine
Department of Education and Science of Zaporizhzhia Regional State Administration
Municipal Institution of Higher Education "Khortytsia National Educational and Rehabilitation Academy"
of Zaporizhzhia Regional Council

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

V Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених
«ОСВІТНІ І КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКІ ПРАКТИКИ В КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ
У МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВО-ІННОВАЦІЙНИЙ ПРОСТІР В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ»

BOOK OF ABSTRACTS

of the V International scientific and practical conference of students and young researchers
"EDUCATIONAL, CULTURAL AND ARTISTIC PRACTICES IN THE CONTEXT OF UKRAINE'S
INTEGRATION INTO INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND INNOVATIVE SPACE UNDER WARTIME
CONDITIONS"

18-19 квітня 2024 року
April 18-19, 2024

Запоріжжя, Україна
Zaporizhzhia, Ukraine

*Рекомендовано до друку Вченою радою комунального закладу вищої освіти
«Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради
(протокол № 7 від 16 квітня 2024 року)*

Редакційна колегія:

В. В. Нечипоренко (відповідальний редактор), доктор педагогічних наук, професор, Хортицька національна академія;
Н. М. Гордієнко, доктор соціологічних наук, професор, Хортицька національна академія;
М. С. Кудінова, кандидат психологічних наук, Хортицька національна академія;
О. М. Галієва, кандидат психологічних наук, Хортицька національна академія;
О. О. Сташук, кандидат педагогічних наук, Хортицька національна академія;
Г. Б. Глущенко, старший викладач, Хортицька національна академія;
О. В. Макаренко, методист, Хортицька національна академія.

Бібліографічні редактори:

Єнєва С. В., бібліотекар-бібліограф, Хортицька національна академія;
Прохорова С. П., бібліотекар-бібліограф, Хортицька національна академія;
Двореченцева А. С., методист, Хортицька національна академія.

О 72 **Освітні і культурно-мистецькі практики в контексті інтеграції України у міжнародний науково-інноваційний простір в умовах воєнного часу** : збірник тез доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених (м. Запоріжжя, 18-19 квітня 2024 р.) / за заг. ред. В. В. Нечипоренко. Запоріжжя : Вид-во Хортицької національної академії, 2024. 1024 с.

Educational, Cultural and Artistic Practices in the Context of Ukraine's Integration into the International Scientific and Innovative Space under wartime conditions : Book of Abstracts of the V International scientific and practical conference of students and young researchers (Zaporizhzhia, April 18-19, 2024) / General editor V. Nechyporenko. Zaporizhzhia : Publishing House of Khortytsia National Academy, 2024. 1024 p.

ISBN 978-617-7929-16-0

Збірник містить тези доповідей учасників V Міжнародної науково-практичної конференції студентів і молодих вчених «Освітні і культурно-мистецькі практики в контексті інтеграції України у міжнародний науково-інноваційний простір в умовах воєнного часу», приуроченої до Дня науки в Україні та організованої науково-педагогічним колективом Хортицької національної академії у співпраці з українськими і зарубіжними партнерами. Опубліковані тези доповідей розкривають специфіку й інноваційний досвід розв'язання актуальних проблем освітніх і культурно-мистецьких практик у глобальному громадянському суспільстві з урахуванням наукових досліджень і практичної діяльності у галузях початкової освіти, корекційної педагогіки, спеціальної психології, фізичної терапії, ерготерапії, соціальної роботи та соціальної педагогіки, сучасних тенденцій розвитку мистецтва, дизайну, соціально-гуманітарних наук, менеджменту та туризму.

Збірник адресовано науково-педагогічним працівникам, аспірантам, студентам і широкому колу фахівців суспільно-гуманітарного профілю.

Редакційна колегія може не поділяти концептуальні ідеї авторів та інтерпретаційні підходи, репрезентовані у змісті тез. Відповідальність за достовірність поданих матеріалів, наведених цитат, статистичних та емпіричних даних несуть учасники та їхні наукові керівники згідно з юридичними й етичними нормами академічної доброчесності.

УДК 373.3:376-056.264(477)[37:001.83(100)]-044.247"36"

ISBN 978-617-7929-16-0

© Автори тез, 2024

© Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради, 2024

4. Узгодження супроводу між усіма учасниками процесу реалізації індивідуальної програми раннього втручання з метою підвищення реабілітаційного потенціалу як родини, так і дитини [4].

Завдяки новим методам навчання більшість дітей із синдромом Дауна живуть більш повноцінним життям, отримали можливість відвідувати заклади освіти і т.п. Діти із синдромом Дауна, як правило, здатні до оволодіння навичками взаємодії із зовнішнім середовищем. Саме такий підхід відображено у практиці програм ранньої допомоги, психологічного консультування: сімейно центрована модель ранньої допомоги, розроблена фахівцями Центру ранньої допомоги «Даунсайд Ап» та поширювана у нашій країні. Принципове значення має участь батьків у Всеукраїнській організації «Даун Синдром», яка об'єднує близько 1000 українських сімей, які виховують дітей з синдромом Дауна [1].

В практику психолого-педагогічного супроводу дітей із синдромом Дауна впроваджуються результати наукових праць останніх років: програми «безперервний діалог», «чуйний» стиль взаємодії батьків із дітьми, інтегрований підхід до соціалізації сімей з дітьми із синдромом Дауна [3]. Навчання батьків передбачає, зокрема, невербальну техніку розвитку мовлення [4].

Таким чином, система педагогічного супроводу дитини із синдромом Дауна на ранньому етапі розвитку та спеціально організованих реабілітаційних заходів є надзвичайно актуальною на сучасному етапі. Важливим аспектом педагогічного супроводу є адекватне включення сім'ї та участь усіх її членів у процесі формування та виховання дитини із синдромом Дауна. Для вирішення цього завдання спеціалісти в роботі із сім'ями, які виховують таку дитину, реалізують сучасні технології та програми, залучають досвід міжнародних організацій. Означені засоби дозволяють встановити психолого-педагогічний маршрут для гармонійного розвитку дитини з синдромом Дауна.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Всеукраїнська благодійна організація «Даун Синдром». 2024. URL: <https://downsyndrome.org.ua/> (дата звернення: 09.03. 2024).
2. Саєнко Т. Особливості організації корекційно-розвиткового процесу для дітей з синдромом Дауна на різних вікових етапах їхнього розвитку. *Науковий журнал Хортицької національної академії*. 2021. № 2(5). С. 152–159.
3. Сухонос О. С. Сучасний стан психореабілітації у дітей із синдромом Дауна. *Актуальні питання сучасної медицини і фармації* : зб. тез доп. наук.-практ. конф. з міжнар. участю молодих вчених та студентів, 13–17 травня 2019 р. Запоріжжя : ЗДМУ, 2019. С. 115.
4. Населення України 2023 (дата останньої модифікації: 13.08.2023) / Управління статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 10.03.2024).

Нечипоренко Валентина Василівна
доктор педагогічних наук, професор,
Хортицька національна академія,
м. Запоріжжя, Україна

СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: РЕАЛІЇ ТА ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

Вступ. Сьогодні проблемну повістку дня складають виклики у сферах освіти та науки, зумовлені військовою агресією Російської Федерації проти України, як-от: втрата людського капіталу; зруйнована інфраструктура; потреба в трансформації змісту й організації освітнього процесу й наукової діяльності; проблеми, пов'язані з фінансуванням освіти і науки тощо. Пошук конструктивних рішень, які дозволять науці та освіті, всупереч цьому, стати ключами до мобілізації ресурсів і можливостей для успішного майбутнього є перспективною задачею як Міністерства освіти і науки України, а також кожного відповідального суб'єкта системи освіти.

Візію стратегічної цілі розвитку системи освіти в Україні висловив Оксен Лісовий, Міністр освіти і науки України: «Освіта повинна готувати людину до завтрашнього дня. Навіть не до сьогоднішнього. Тому цей процес має бути динамічним, адже світ весь час розвивається. Створити систему освіти, яка б допомагала сформувати громадянина для країни з інноваційною економікою, здатного захистити свою сім'ю та державу від зовнішніх загроз. Водночас наша наука має стояти поруч зі словами «інновації» та

«технології»» [2, с. 5]. Цей образ майбутнього моделює стратегічні та тактичні рішення щодо розбудови сучасної системи освіти, спонукає враховувати ті ресурси та можливості, які вона набула протягом останніх двох років. Зокрема, йдеться про (1) підвищення зацікавленості міжнародних партнерів, що виявляється у збільшенні кількості партнерських програм; (2) актуалізацію важливого напрямку діяльності університетів як «освіта протягом життя» або «освіта дорослих»; (3) поширення ідеї створення університетських альянсів як всередині країни, так і в партнерстві з іноземними університетами (наприклад, створення спільних освітніх програм, центрів колективного використання обладнання, відкриття доступу до освітніх платформ тощо), що створює нові можливості для наших здобувачів освіти, викладачів і науковців [1; 2].

Останніми роками опублікована низка документів аналітичного змісту, як: «Українське суспільство в умовах війни» (С. Дембіцький, О. Злобіна, Н. Костенко та ін.) [4], «Вища освіта в Україні: зміни через війну» (Є. Ніколаєв, Г. Рій, І. Шемелинець) [1] та інші, що були підготовлені експертами у різних сферах, зокрема і у сфері освіти. На їхню думку, Україна найближчим часом у сфері освіти буде змушена зосередитись на (1) подоланні викликів воєнних руйнувань, (2) переосмисленні та виробленні нового бачення системи загалом для забезпечення її всебічного розвитку, (3) створенні позитивних умов для трансформації мережі закладів освіти, яка відповідатиме соціальним та економічним потребам України, (4) підвищенні якості освіти, (5) підтримці забезпечення інноваційного навчального та дослідницького середовища, (6) посиленні співпраці зі стейкхолдерами, щоб забезпечити залучення та позитивні результати для всіх студентів і стейкхолдерів.

Мета дослідження: визначення ролі Хортицької національної академії в реалізації стратегічних завдань розвитку системи освіти в Україні.

Виклад основних результатів. Хортицька національна академія, як заклад вищої освіти в науково-інноваційному просторі нашої держави, а також осередок реабілітаційної діяльності, завжди рухалася в ногу із загальними інноваційними тенденціями, а за деякими – стала флагманом розвитку. Відтак і сьогодні, відповідаючи на запити українського суспільства в умовах воєнного часу, Хортицька національна академія керується визначеними стратегічними пріоритетами [3], зокрема:

1. Розбудова закладу відповідає міжнародним стандартам якості освіти і науки та сприяє розвитку реабілітаційної педагогіки, методологією до якої слугує педагогіка і психологія життєтворчості особистості.

2. Забезпечення необхідних умов для підготовки висококваліфікованих, практико-зорієнтованих, конкурентоспроможних фахівців для потреб суспільства та ринку праці.

3. Апробація власної структурно-функціональної моделі дуальної освіти студентів Хортицької національної академії.

4. Діджиталізація освітнього процесу: розвиток технологій дистанційного навчання; створення онлайн-платформ для навчання з використанням технологій дистанційного та/або змішаного навчання, зокрема, для реалізації освітньої діяльності у неформальній освіті.

5. Реалізація суспільно значущих проєктів і освітньо-культурних інновацій та інші.

Тренди реформи освітньої системи в Україні змусили приділити особливу увагу розвитку інфраструктури Хортицької національної академії. Зокрема, сьогодні, до академічного комплексу входять:

1) Хортицька національна академія, візії якої визначають її як флагмана якісної освіти і науки, центру освітньо-реабілітаційних інновацій в Україні з власними традиціями, цінностями та принципами.

2) Центр комплексної реабілітації дітей з інвалідністю та дітей, які належать до групи ризику щодо отримання інвалідності, мета діяльності якого полягає в здійсненні комплексу реабілітаційних заходів із психологічної, педагогічної, фізичної реабілітації, ерготерапії та фізіотерапії.

3) Педагогічний фаховий коледж, візії якого визначають його як конкурентоспроможний структурний підрозділ закладу вищої освіти, що реалізує траєкторію постійного підвищення соціокультурного потенціалу та якісної підготовки здобувачів фахової передвищої освіти.

4) Науковий ліцей, метою якого є реалізація права особи на здобуття повної загальної середньої освіти з використанням засобів інтегрованого освітнього процесу.

5) Інститут освіти дорослих – структурний підрозділ академії, що є провайдером освіти дорослих, метою якого є науково-методичне та організаційне забезпечення функціонування системи освіти впродовж життя в соціально-економічному та освітньому просторі Запорізького регіону.

Інститут освіти дорослих спрямовує свою діяльність на (1) підвищення педагогічної і психологічної культури в українському суспільстві; (2) психолого-педагогічний супровід різних категорій дорослого населення; (3) підвищення професійного рівня наукових, науково-педагогічних, педагогічних працівників.

Як відповідь на нагальні запити суспільства щодо комплексної підтримки ветеранів російсько-української війни, у межах діяльності інституту, утворено Центр ветеранського розвитку. Передумовами створення центру стала участь Хортицької національної академії в пілотному проєкті Міністерства у справах ветеранів України «Центр ветеранського розвитку».

Відкриття центру відбулося 25.01.2024 за адресою педагогічного фахового коледжу Хортицької національної академії. В рамках Центру ветеранського розвитку ветерани та члени їхніх родин можуть отримати консультації від соціального працівника, психолога, спеціаліста з працевлаштування, юриста. У рамках центру запроваджені тренінгові програми за принципом «рівний-рівному» для реінтеграції ветеранів за ветеранською програмою від Міжнародної організації міграції.

Основними напрямками діяльності центру є:

1. Здійснення комплексної реабілітації ветеранів війни, демобілізованих осіб та членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) захисників України відповідно до індивідуального плану реабілітації, яка передбачає:

- психологічну реабілітацію (індивідуальна консультація практичного психолога, кризового психолога, психотерапевта; групові психотерапевтичні сесії (зокрема рівний-рівному), терапевтичні практики);

- соціальну реабілітацію / соціальну реінтеграцію (надання консультацій соціальними працівниками, соціальними педагогами, педагогами-реабілітологами, тьюторами, соціально-комунікативними тренерами, коучами у вирішенні житлових, фінансових та соціальних питань; надання інформації про профільні медичні заклади області, місця протезування та вузькопрофільних спеціалістів; проведення групових занять з метою вирішення соціальних питань тощо);

- фізичну реабілітацію (фізіотерапія та відновлювальні процедури; спортивні тренування, адаптивні види спорту, спортивні змагання);

- професійну реабілітацію (консультування щодо обрання спеціальності, кар'єрні консультації, тести; організація та проведення у співпраці із Запорізьким обласним центром зайнятості та закладами освіти курсів підвищення кваліфікації, перекваліфікації, професійних курсів за освітньо-професійними програмами «Менеджмент. Право. Психологія бізнесу»; «Організація діяльності інструктора з фізичної культури та спорту різних груп населення»; «Курс з реабілітології»; «Практикум з ділової української мови»; «Стратегії успіху: навички самопомоги та управління стресом для ветеранів та ветеранок»; підготовки до працевлаштування);

- юридичну підтримку (надання юридичних консультацій; направлення до відповідних правових спеціалістів).

2. Забезпечення співпраці з громадськими організаціями, закладами охорони здоров'я, закладами освіти, міжнародними фондами, організаціями, компаніями тощо для надання необхідної допомоги.

3. Надання освітніх послуг щодо підготовки фахівців із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб, які забезпечуватимуть підтримку ветеранів під час переходу від військової служби до цивільного життя, сприятимуть реалізації можливостей, прав, гарантій, пільг.

Висновки. Стратегічні завдання інноваційного розвитку системи освіти України (створення безпечних освітніх умов, подолання освітніх втрат здобувачів освіти, підтримка українців за кордоном, освіта ветеранів, цифрова трансформація, стійке інклюзивне зростання та інші) вимагають об'єднання зусиль та ресурсів освітян України, міжнародних партнерів та всіх, хто зацікавлений у подальшому розвитку української освіти.

Хортицька національна академія, як відповідальний суб'єкт системи освіти України, орієнтує свою діяльність на реалізацію стратегічних завдань розвитку освіти в Україні та розбудовує свою інфраструктуру з врахуванням нагальних запитів українського суспільства в умовах воєнного часу. Зокрема, з січня 2024 року розпочата діяльність центру ветеранського розвитку, який об'єднує у собі ресурси вищої, професійної освіти та комплексної реабілітації та дозволяє імплементувати кращі європейські зразки надання послуг ветеранам війни, демобілізованим особам та членам їхніх сімей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вища освіта в Україні: зміни через війну: аналітичний звіт / Є. Ніколаєв, Г. Рій, І. Шемелинець. Київ : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2023. 94 с.
2. Стратегічний план діяльності Міністерства освіти і науки України до 2027 року «Освіта переможців» / заг. коорд. М. Федорова, О. Лісового, Є. Кудрявця. Міністерство освіти і науки. Київ. 2024. 174 с. URL : <https://mon.gov.ua/ua/strategichnij-plan-diyalnosti-mon-do-2027-roku>
3. Стратегія і перспективні напрями розвитку освітньої, наукової та інноваційної діяльності комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради на 2021–2025 роки URL : https://khnnra.edu.ua/wp-content/uploads/2020/12/STRATEGIYA_ROZVITKU_HNA_2021_2025_gotovo_28_12_2020.pdf
4. Українське суспільство в умовах війни. 2022: Колективна монографія / С. Дембіцький, О. Злобіна, Н. Костенко та ін.; за ред. член.-кор. НАН України, д. філос. н. Є. Головахи, д. соц. н. С. Макеева. Київ : Інститут соціології НАН України, 2022. 410 с.

Ніколенко Людмила,
кандидатка педагогічних наук, доцентка,
завідувачка кафедри педагогіки та спеціальної освіти,
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
м. Дніпро, Україна

РОЛЬ УНІВЕРСИТЕТІВ У ФОРМУВАННІ ІНКЛЮЗИВНОЇ КУЛЬТУРИ В ОСВІТІ

Сучасний соціокультурний простір українського суспільства відзначається новими ціннісними орієнтирами. Безбар'єрність, як принцип співжиття, усе ширше розповсюджується в різних сферах буття. Освіта стала тим провідним фактором, через який відбувається трансформація суспільної свідомості в напрямі інклюзії та усунення бар'єрів у самореалізації кожного члена суспільства відповідно до індивідуальних потенцій. Провідну роль тут виконує загальна середня освіта, у просторі якої, здебільшого, і відбувається залучення осіб з особливими потребами до соціуму та задовольняються їх освітні запити. Водночас, стрімко зростає і вага закладів вищої освіти в контексті їх здатності забезпечити навчання студентів з особливими освітніми потребами.

Історично університети завжди були в авангарді трансформацій та інновацій освітнього процесу. Втім, у питанні інклюзії вони фактично повністю залежні від результатів її впровадження в початковій та середній школі [2]. Сьогодні середня освіта вже почала демонструвати перші успішні результати навчання осіб з особливими потребами і ці молоді люди стають претендентами на здобуття вищої освіти. Окрім того, значна частка осіб, які набули особливих потреб внаслідок війни, виступають замовниками вищої освіти. Відповідаючи на такі запити, університети актуалізують власний потенціал для формування сприятливого простору для всіх без винятку студентів.

На рівні абітурієнтів важливе значення має готовність потенційних студентів до навчання загалом і їхнє розуміння специфіки та відмінностей цього освітньо-кваліфікаційного рівня від середньої освіти.

Сформувавши баланс прагнення людей з особливими освітніми потребами та можливостей закладів вищої освіти, розробляються практико орієнтовані принципи для надання інклюзивних послуг. Прикладами такого балансу в сучасній системі вищої освіти слугують такі елементи:

- Універсальний освітній дизайн – можливість комбінувати навчальним арсеналом, відповідно до забезпечення програми навчального процесу та враховуючи додаткові потреби студентів з особливими потребами. Водночас, універсальний дизайн є актуальним складником в процесі досягнення рівності та рівноправності в освітньому просторі, оскільки потенціал цього концепту дозволяє нівелювати різницю між студентами в доступності до освітніх послуг загалом та до навчальних елементів зокрема. Особливістю універсального дизайну є фактор синергії, завдяки якому конструється необхідне навчальне середовище, яке відповідає можливостям та потенціалу кожного здобувача вищої освіти.

- Принцип розумного пристосування – адаптаційний складник навчального процесу, який орієнтується на раціональні характеристики потреб усіх студентів під час навчання. Важливим є фактор усунення емоційного дискомфорту та актуалізація рівності студентів в їхній здатності до засвоєння навчальної програми та реалізації освітніх цілей.

difference is a result of random deviations? Or should this difference be explained by subjective and objective reasons?

Table 1 shows the results of verification of statistical hypotheses about the equality of two sample means (z-statistics) [6]. To perform calculations, the authors assigned indices to the answers:

- Definitely positive = 1.00,
- Rather positive = 0.75,
- Hard to say = 0.50,
- Rather negative 0.25,
- Definitely negative = 0.00.

Table 1. Z-статистика

Statistical Indicators	Polish university teachers	Ukrainian university teachers
The size of a sample, N	38	84
The expected value, $M(x)$, %	75.66	60.12
$ M(x_1) - M(x_2) $		15.54
$\mu_1 - \mu_2$		0.00
The standard deviation for the sample, δ_x	24.67	25.04
Average error, $\hat{S}_x = \delta_x / \sqrt{n}$	4.002	2.732
\hat{S}_x^2	16.016	7.464
$ \hat{S}_1^2 - \hat{S}_2^2 $		8.552
$\sqrt{(\hat{S}_1^2 - \hat{S}_2^2)}$		2.924
$ z_{stat} = [M(x_1) - M(x_2) - (\mu_1 - \mu_2)] / \sqrt{(\hat{S}_1^2 - \hat{S}_2^2)}$		5.314
The value z_{tabl} for the high testing level of 0.01		2.58
Result, $ z_{stat} > z_{tabl}$		Yes

Table 1 shows that the z-statistics $|z_{stat}|$ is more than the z_{tabl} . In this case, the Alternative hypothesis is accepted: the difference between two sample means does not equal 0.00%. So, with a high level of verification (0.01), the authors obtained a statistically significant difference between the two sample means.

Thus, it has been empirically obtained and statistically proven that there is a difference in the attitude of Polish and Ukrainian university teachers to the use of AI in the educational process. Polish university teachers have a more positive attitude towards this. Finding the reason for this difference is the goal of further research.

REFERENCES

1. Kaplan A., Kessler T., Brill J., Hancock P. Trust in artificial intelligence: Meta-analytic findings. *Human Factors*. 2023. Vol. 65, № 2. P. 337–359. DOI: <https://doi.org/10.1177/00187208211013988>.
2. Yang X. Accelerated Move for AI Education in China. *ECNU Review of Education*. 2019. Vol. 2, № 3. P. 347–352.
3. Hockly N. Artificial Intelligence in English Language Teaching: The Good, the Bad and the Ugly. *RELC Journal*. 2023. Vol. 54, № 2. P. 445–451. DOI: <https://doi.org/10.1177/00336882231168504>.
4. Sustainability of Higher Education: Study of Student Opinions about the Possibility of Replacing Teachers with AI Technologies / V. Okulich-Kazarin, A. Artyukhov, Ł. Skowron, N. Artyukhova, O. Dluhopolskyi, W. Cwynar. *Sustainability*. 2024. Vol. 16, № 1. P. 55. DOI: 10.3390/su16010055.
5. Singpurwalla D. A Handbook of Statistics: An Overview of Statistical Methods. URL: <https://bookboon.com/ru/a-handbook-of-statistics-ebook>.
6. BUS_9641. Business Statistics 5, Textbook for the Program 'Masters of Business Administration'. New York, NY : Kingston University, 2010.
7. Likert R. A Technique for the Measurement of Attitudes. *Archives of Psychology*. 1932. Vol. 140. P. 1–55.
8. Okulicz-Kozaryn W., Kupczyk T. Management of social systems: using CHATGPT 3.5 for calculating statistical indicators. *Business analytics: models, tools and technologies* : Proceedings of the V International Scientific and Practical Conference (5–6 March 2024). Київ : НАУ, 2024. P. 18–22.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1

СПЕЦІАЛЬНА ОСВІТА: ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ, ІННОВАЦІЇ

Андрякова Кристина Михайлівна РОБОТА НАД ЗБАГАЧЕННЯМ, УТОЧНЕННЯМ ТА АКТИВІЗАЦІЄЮ СЛОВНИКА ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ.....	3
Анісімова Людмила Василівна СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО РОБОТИ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ.....	5
Бездольний Сергій Олександрович ТРАКТУВАННЯ ПОНЯТТЯ «РЕАБІЛІТУВАННЯ ОСІБ З ОБМЕЖЕННЯМИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ» В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК».....	7
Болотна Олена Олександрівна ОСОБЛИВОСТІ КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВОЇ РОБОТИ ВЧИТЕЛЯ-ЛОГОПЕДА.....	9
Вовк Вікторія Сергіївна ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ МІОФУНКЦІОНАЛЬНИХ ПОРУШЕНЬ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	10
Вовк Вікторія Сергіївна ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У КОРЕКЦІЇ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ.....	12
Возчикова Наталія Василівна НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПЕРЕДКОМУНІКАТИВНИХ ТА БАЗОВИХ КОМУНІКАТИВНИХ ВМІНЬ І НАВИЧОК У ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ З УСКЛАДНЕННЯМИ РОЗВИТКУ.....	14
Вольфсон Вікторія Леонідівна ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ СЛОВНИКА ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ФОНЕТИКО-ФОНЕМАТИЧНИМ НЕДОРОЗВИНЕННЯМ МОВЛЕННЯ В КОНТЕКСТІ ШКІЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ.....	16
Глуговська Олександра Юріївна ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПАМ'ЯТІ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ СИНДРОМОМ ДЕФІЦИТУ УВАГИ ТА ГІПЕРАКТИВНОСТІ.....	18
Горшкова Галина Володимирівна, Клочкова Юлія Володимирівна ОРГАНІЗАЦІЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	20
Грош Катерина, Скрипник Л. Г. ЕФЕКТИВНІ ПРИЙОМИ ЗБАГАЧЕННЯ СЛОВНИКОВОГО ЗАПАСУ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ.....	22
Гунцелізер Степан Степанович ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ СТАРШОКЛАСНИКІВ З ПОРУШЕННЯ ЗОРУ.....	23
Гурц Діана Олександрівна ДОСВІД НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ-БІЛІНГВІСТІВ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА В БІЛІНГВІСТИЧНИХ ТА ПОСТКОЛОНІАЛЬНИХ КРАЇНАХ.....	25
Дерев'яно Анна Олександрівна ТЕОРЕТИЧНИЙ ПІДХІД ДО АНАЛІЗУ ОСОБЛИВОСТЕЙ СЕНСОМОТОРНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ПОРУШЕННЯМ МОВЛЕННЯ.....	27
Жадленко Ірина Олександрівна ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ: ІНТЕНСИВНІ МЕТОДИ AUTISM SPEAKS.....	28
Зінченко Олена Анатоліївна ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ПЕДАГОГІЧНОГО ФАХОВОГО КОЛЕДЖУ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ.....	31
Каральна Юлія Вікторівна ОСОБЛИВОСТІ З ВИЯВЛЕННЯ ДИСЛЕКСІЇ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИНЕННЯМ МОВЛЕННЯ.....	32
Кіріллова Анна Олександрівна, Гардаш Анна Анатоліївна КРИТИЧНІСТЬ МИСЛЕННЯ – БАЗОВИЙ КОМПОНЕНТ ОСОБИСТОСТІ СУЧАСНОГО ЛОГОПЕДА.....	34